

ADMINISTRAȚIUNEA
Tipografia:
BRAȘOVU, piața mare nr. 22
scrierile neînscrise nu se
primesc. Manuscrisurile nu se
returnează!
Birourile de administrație:
Brașov, piața mare nr. 22
Inscrise mai primesc în Viena
Bukol'sk Mosse-Hausstein & Voigt
(Bukol'sk), Tsvetko Schalk, Alois
Korndt, M. Debes, A. Oppel, J. Don-
nberg; în Budapesta: A. V. Gold-
berger Avon Mosse Eckstein Bernat;
în Frankfurt: G. L. Doms; în Ham-
burg: A. Steiner.
Prețul inserțiilor: o serie
garmonică pe o coloană 8 cr.
și 50 cr. simbru pentru a pu-
blicare. Publicații mai dese
supra tarifă și învalide.
Reclame pe pagina III a o
serie 10 cr. v. a. sau 80 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI

ANULU LIV.

Abonamente pentru Austria-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șase luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 franci, pe trei luni
10 franci.
Se prenumără la toate oficiile
poștale din țară și din afară
și la dd. colectori.
Abonamentul pentru Brașov:
la administrație, piața mare
nr. 22, etajul I.: pe un an
10 fl., pe șase luni 5 fl., pe trei
luni 2 fl. 50 cr. Cu dăruirea în
casă: Pe un an 12 fl., pe
șase luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
Unu exemplar 5 cr. v. a. sau
15 bani.
Astăzi abonamentele eștă și
inserțiile suntă a se plădi
înainte.

Nr. 205.

Brașov, Luni, Marti, 17 (29) Septembrie.

1891

Brașov, 16 Septembrie v.

În ziua de 3 Octombrie se va întruni éráși dieta unghurésă. Șefii partidelor maghiare se grăbesc ași face enunțiațiunile lor în formă de dări de sémă înainte alegătorilor. Dumineca trecută a debutat conducătorul stânger moderate, contele Apponyi, înaintea publicului alegător din Iászberény. Astăzi își va desfășura Daniel Iranyi la Bekes, vederile sale, ér în 30 a. l. c. va încânta éráși Coloman Tisza pe alegătorii săi din Oradea-mare cu un discurs fulminant.

Însăși foile mai apropiate de guvern și de partida lui, ca „Neues Pester Journal“, constată, că o mare nemulțămire a cuprins șirurile majorității. Acestă majoritate a suferit desastre atât de simțitoare și desamăgiri atât de mari, încât nu e mirare că privesc forțe posomorite în viitor.

Numita fóiă, caracterizează dispozițiunile diclei dicându următoarele: „Majoritatea simte că ș'a pierdut echilibrul intern, stânga extremă e mândră și plină de speranță în isbândă, opozițiunea moderată caută noua cărare, pe care se pășescă; ér guvernul nu conduce spiritele, desastrea sale încestiunea reformei administrațiunei a făcut să scape trinele din mână. Majoritatea sémăna unei armate bătute...“

Biroul de corespondență unghurésă ne împărtășește într'o telegramă peste măsură de lungă, cuprinsul vorbirei contelui Apponyi. El călărește în acest discurs tot pe reformă, susținându, că partida guvernului dedată la un regim personal, a sacrificat reforma unor considerațiuni mici personale și a compromitat astfel opera reformei. Contele Apponyi a mai apelat și la alianța de arme cu stânga extremă, care speră, că va reinvia; în fine

a dîșu, că nu nisuesce a deveni ministru, ci dorește a fi bărbat de stat maghiar, după cum trebuie să fiă.

Din toate reese, că noua cale, pe care și-a ales-o contele Apponyi, este éráși alianța cu stânga extremă, pentru ca să răstörne guvernul.

Cât pentru Daniel Iranyi, suntem încâtva curioși de a cunoște enunțiațiunile, ce le va face ađi în numele partidei stânger extreme. Ceea ce însé ni se pare ca și sigur este, că una din armele cu cari va combate el guvernul, va fi și pretinsa „politică nouă de naționalitate“, contra căreia organul principal al stânger extreme, tocmai acum tună și fulgeră.

Scimă adecă, că „Egyetértés“, despre care e vorba, condamnă ori ce politică în Ungaria, care nu este necondiționat maghiar. De aceea găsește, că guvernul Szapary a comis un păcat, chiar și atunci, când a admis discursul „condiționat patriotic“ dela Bistrița al metropolitului Miron Romanul, care discurs, dice, că ar fi meritat să fiă răspuns mult mai energic.

Pecatului contelui Szapary și al metropolitului Miron înainte lui „Egyetértés“ este, că au admis posibilitatea, ca între marginile „organismului legal al statului“ și naționalitățile să aibă órecari dorințe. Dér politica maghiară națională reprezentată de cei dela „Egyetértés“, nu vrea să știe de naționalități și de nici un fel de dorințe ale lor, nici chiar între marginile „legalului organism de stat“.

Și în cazul de față trebuie să recunoștem, că logica faptelor este pe partea lui „Egyetértés“, pentru că în adevăr „legalului organism de stat“ este croit numai pentru dezvoltarea națio-

nală maghiară și nu admite și dezvoltarea altor naționalități, fie în măsură câtă de neînsemnată. Dér să așteptăm puțin; cortina se va ridica în curéndu éráși, și jocul cel vechiu al fanfaronadelor „politice naționale maghiare necondiționate“ are să începă cu nouă variațiuni, până ce odată va trebui să-și aibă și el, ca toate în lume, sfârșitul.

Majestatea Sa la Praga.

În 25 Septembrie dimineța la 5 óre a sosit Majestatea Sa la Praga. Despre primirea, ce i s'a făcut Majestății Sale cu asta ocaziune, telegramele comunică următoarele:

Dimineța, în zorile diclei, stradele pe unde avea să trecă Majestatea Sa erau îndesuite de un public imens și înțreg órașul era splendid decorat. La gară eșiră spre întimpinare contele Schönborn ministru de justiție, contele Thun adjutant, principele Lobkowitz președintele dietei boeme, prefectul de poliție Stejskal, primarul órașenesc Scholz împreună cu membrii consiliului órașenesc, comitetul de expoziție în frunte cu președintele Zedwitz, precum și alți reprezentanți ai diferitelor autorități.

Majestatea Sa fu primită cu însuflețite urări de „hoch“ și „slava“. Adresa câteva cuvinte adjutantului Thun, întinse mâna ministrului de justiție, președintelui dietei și comandantului corpului de armată, în timp ce muzica încep să întoneze imnul poporal. Primarul Scholtz salută apoi pe Majestatea Sa mai întâi în limba cehă, apoi în limba germană, dându esprime bucuriei, ce o face cetățenilor acestui óraș visita Majestății Sale și asigurându-l de neclintita lor credință și supunere.

Majestatea Sa mulțumi întâi în limba germană, asigurându, că „binele acestei frumoșe și bogate țeri, precum și al locuitorilor ei este obiectul îngrijirii Sale părintesc“. Continuă apoi răspunsul în limba cehă asigurându, că cu

viu interes urmărește tendințele spre o potențare a înfloririi acestei „capitale regesc“ și speră, că expoziția va contribui mult în direcțiunea acésta. Vorbirea și-o termină Majestatea Sa cu cuvintele: „Praga cea cu o sută de turnuri fiă pururea patria ferocită și înfloritóre a tuturor cetățenilor!“

Răspunsul Majestății Sale fu urmat de sgomotóse strigări de „hoch“ și „slava“.

Dela gară până în óraș Majestatea Sa fu neîntrerupt aclamată din partea publicului. La 9 óre urm primirea deputațiunilor. Față cu deputațiunea nobililor, care fu condusă de cardinalul conte Schönborn, Majestatea Sa își exprimă satisfacțiunea pentru frumosul număr, în care s'au prezentat nobilii; aprópe cu fiă-care din ei schimbă câteva cuvinte afabile. Primarul Scholtz îi mulțumi pentru afabila primire etc.

La 2 óre p. m., Majestatea Sa visită expoziția, unde fu salutată din partea contelui Kinsky în limba cehă și apoi în limba germană. Majestatea Sa răspunse întâi în limba germană, declarându, că „primesc ca sinceră mulțumire espresia sentimentelor de lealitate moștenite dela strămoși“; apoi continuă în limba cehă, „îndemnându pe locuitori să lucreze și în viitor cât mai mult pentru înflorirea „acestei țeri glorioșe, pe care Provedința a înzestrat-o din abundență și care numai prin conlucrarea în înțelegere a ambelor popóre va ajunge la înălțimea avéntului său“.

După aceea, Majestatea Sa între neșfârșite strigăte de „hoch“ și „slava“ și în sunetul imnului poporal visită expoziția. Depărtându-se de aci, Majestatea Sa se exprimă, ca este răpiti de cele ce le-a vedutu și declară, că din nou se va re'tórce pentru a continua visitarea expoziției.

La 6 óre s'a dat un prând de curte de 55 tacămur, la care luară parte mai mult membri din comitetul de expoziție, primarul și subprimarul órașenesc, mai mulți aristocrați și alte dignități.

Séra la 8 óre Majestatea Sa se du-

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

Dela expoziția din Praga.

În capitala regatului Boemiei, în „Praga de aur“ [Zlatna Praha] s'a arangiat în anul acesta o expoziție generală regnicolară, ce s'a deschis pe la mijlocul lunei lui Mai și va dura până la sfârșitul lui Octombrie.

De mult aveam dorința să merg în capitala Boemiei, în cel mai însemnat óraș istoric din monarchia noastră, dér până acuma nici-odată nu mi-s'a dat privilegii. În anul acesta însé m'am hotărît să întrebunțez o parte din timpul meu de recreațiune, nu numai spre a-mi implini o vechi dorință a mea, ci — vizitându cu o cale acésta expoziția regnicolară — să admir și să-mi îndeletnicesc inima în progresele culturale ale fraților noștri Sloveni din Occident, cari ni-se presentă cu privilegiul expoziției din anul acesta într'un întreg și la un loc.

Acestă expoziție e arangiată în amintirea și proslăvirea primei expoziții industriale, ce în anul 1791 — așadérmă tocmai înainte cu o sută de ani — fu

arangiată din incidentul încoronării împăratului Leopold al II-lea de rege al Boemiei și care fu totodată cea d'ântéiu expoziție, ce s'a arangiată în continentul Europei. Din asta causă se și numesc expoziția acésta — expoziție jubilară. S'a mai arangiat în Praga o expoziție asemenea acésteia în anul 1836, în ónórea încoronării împăratului Ferdinand al V-lea de rege al Boemiei; și nu mai începe nici o îndoielă, că patrioții boemi, inițiându mișcările pentru actuala expozițiune, doriau și trăgeau nădejde, că prin vr'o întâmplare norocoasă vor pute și cu privilegiul acestei expoziții să serbeze încoronarea Majestății Sale de rege al Boemiei. Aceste sunt fără îndoielă frumoșe dorințe și aspirațiuni, dér pentru moment, ele au rămas nerealisate.

Ideia arangierii unei expozițiuni regnicolare în Praga esista încă din anul 1882, dér Germanii din Boemia au scitut zădărnici toate măsurile luate în acésta privință, așa, că într'un timp lucrul amórșise cu totul și abia pe la sfârșitul anului 1887 și pe la începutul anului 1888, au început din nou să lucreze

mai cu efect pentru realizarea acestei idei. Când, în decursul anului 1887, reprezentanții camerei comerciale și industriale s'au întrunit pentru d'a se consulta asupra arangierii, Germanii nu împărtășiră ideia expoziției și nici nu vor să participe la întruniri. Aprinși mai tare de acésta reacțiune, Cehii hotărâră irevocabil, ca expozițiunea să se țină în anul 1891 numindu-se: expoziție jubilară. De sine înțeles, că Germanilor li stătea acest lucru bárnă în ochi și din astă pricină dênșii, protestându în contra ei, au repășit din comitetul executiv al expozițiunei.

Intr'acestea în Viena s'a accentuat ideia unei împăcări între Cehi și Germani, ér în urmă primind Majestatea Sa protectoratul expozițiunei, Germanii promiséră și ei, că vor onora expozițiunea cu participarea lor și vor reîntra și în comitet. Dorita împăcare politică însé, în urma reacțiunei Cehilor tineri, fu zădărnicită, și pe la sfârșitul anului 1890, Germanii repășesc din nou din toate comitetele, denegându în același timp ori ce conlucrare și participare la expoziția proiectată.

Invederat, că scopul lor era să împedecă ori ce lucrare serioasă în acésta direcțiune și în mândria lor credeau, că Cehii nu vor pute face fără concursul lor nici un lucru cum se cade. Dér s'au înșelat amar, căci acésta expoziție a întrecut toate așteptările și a succés atăt de splendid, încât dóră nici cel mai optimist patriot ceh nu și-a putut închipi un succés mai strălucit și mai imponent ca acesta; ér prin abstenența și neparticiparea Germanilor, s'a obținut rezultatul, că expoziția a devenit o expoziție exclusiv cehă și străinul, care merge ađi la Praga la expoziție, are mângăerea a se mândri și desfăta în nisuițele și progresele culturale exclusiv numai ale spiritului sloven.

Situația de astăzi, ce li-o crează Germanii prin greșita lor atitudine reacționară, pe care acuma nu o pot îndestulă regreta, Cehii într'adevăr că o și soiu exploata în favorul lor. Astfel ei expoziția o presentă lunei ca un produs curat al lor, precum aievea și este, și cu un entuziasm nemărginit își așteptă și primesc la expoziție pe frații

se la teatrul național ceh, unde se dete din acest incident o reprezentare de gală. La intrare, întreg publicul se ridică și aclamă pe monarhul și nesfârșite strigări de „Slava“, în timp ce muzica intonă imnul național, pe care publicul îl ascultă stând în picioare.

Cu acestea s'au terminat festivitățile din prima zi.

CRONICA POLITICĂ.

— 16 (28) Septembrie.

— De un timp încetează să se circule feluri de feluri de scris senzationale cu privire la concentrările trupelor rusești în Basarabia. Diarele de dincolo aduc știri, că terminându-se manevrele rusești din sud, acum se dislocă trupe și se trimet la frontieră. Garnisona din Odessa e întărită cu 17.000 de soldați. Asemenea și stațiunile militare între Odessa și Varșovia sunt întărite. Oficerii ruși în trebați fiind asupra acestor pregătiri militare, dau din umeri. Se dice, că presa rusă e oprită să dea informații asupra acestor concentrări de trupe. Mișcările militare se fac sub supravegherea generalului Gurko și Vladimirov. Asemenea s'a mai răspândit în timpul din urmă știrea, că și armata României va fi în curând mobilizată.

Din incidentul *desvélirei monumentului lui Garibaldi în Nizza* s'a constituit în Paris un *comitet*, la care au luat parte aproape toți reprezentanții presei republicane din Franța, precum și un număr de senatori și deputați distinși ai parlamentului francez. Comitetul acesta a publicat un manifest, în care invită presa italiană, ca să ia parte la această festivitate. În acest manifest se dice între altele: „Festivitatea, ce o pregătim, va fi un adevărat omagiu pentru progresul Italiei, fiindcă va reprezenta însemnătatea poziției sale politice și dezvoltarea unității sale naționale. Italia este pentru noi statul marilor amintiri a rasei latine. Noi cei dela presa franceză dorim mai mult ca orî și care altul, durabilitatea păcii între aceste două popore surori și moștenirea iubirei reciproce ale țerilor noastre asupra generațiilor viitoare!“ În ziua desvélirei monumentului se va ține o adunare solemnă în Nizza, la care va lua parte presa franceză și cea italiană. La această adunare va lua cuvântul Felice Cavallotti, în numele italienilor.

— Diarele franceze se exprimă toate cu satisfacție asupra desființării măsurilor de rigóre în privința pașaportelor dela granița franco-germană. „Le Jour“ dice, că desființarea pașaportelor o bligatorii, venind după toastul din Erfurt, dovedește, că împăratul Wilhelm e un om de spirit. „Liberté“ scrie: Imparțialitatea ne silește să recunoștem, că

noua ordonanță este un act de cuminție și de bună politică. Asprimea măsurilor acum desființate, făceau mai mult rău Alsației și Lorenei decât Franței, împotriva căreia erau îndreptate. Desființarea acestor măsuri e însă și un simptom pacinic, un răspuns la cuvântările ținute la manevre de d-nii Freycinet și Carnot, a căror lealitate și spirit pacinic au îndemnat de sigur pe Germania, să răspundă și ea cu manifestații de pace, care să mai ușureze referințele dintre cele două țeri. Totu astfel se exprimă și „Le Temps“. După informațiile acestui ziar, la conferințele asupra cestiunii pașaportelor au fost chemați și doi membri ai ambasadei germane din Paris și acesta a fost o dovadă, că nu era în cestiune numai Alsația și Lorena, ci și Franța. Desființarea măsurilor este, după organul ministerului de externe francez o dovadă netăgăduită despre faptul adesea discutat de organele alianței triple, că schimbările ce s'au produs în grupările puterilor nu formeză nici-decum un element de turburări sau de primejdie pentru Europa. Germania socotește situația destul de stabilă, pentru ca să ia inițiativa unei reforme ce desființeză un lucru, ce se obișnuise a se numi la Berlin *o garanție*. Acest simptom este o privire la caracterul neîndoios pacinic al noii măsuri luate, cu atât mai prețioasă și o îmbunătățire reală a relațiilor dintre cele două puteri ar trebui să fie salutată cu bucurie.

SCRILE ȚILEI.

— 16 (28) Septembrie.

Căsătoria moștenitorului tronului român. Ziarul „Constituționalul“ primese știrea din cercurile diplomatice bine informate, că moștenitorul tronului român, principele Ferdinand, se va căsători în curând cu o principesă dintr-o familie domitoare germană.

Regina Natalia a sosit în țilele acestea în București.

Pentru reorganizarea învățământului primar în România, ministrul instrucțiunii publice, d-l Poni, a elaborat un proiect de lege. În acest proiect se propune între altele și inamovibilitatea învățătorilor rurali.

Dela visita Majestății Sale în Timișoara „Gazeta Poporului“ publică următoarea reamintire: În pavilionul Bisericeii albe Majestatea Sa a admirat mult cadrul sculptat al tinerului plugar român *Iosif Bosioc* și a întărit în limba germană pe tinerul sculptor, că nu vorbește nemțesce, la ce a răspuns: „Nu Majestate, nu vorbesc

nemțesce.“ Majestatea Sa păși înainte și apoi erăși se reîntorse întrebându-l din nou: „Așa d-Te nu vorbești nemțesce?“ Tinerul din nou răspunde: „Nu Majestate.“ Atunci duse Majestatea Sa în limba română cătră tinerul plugar: „Frumos lucru, frumos lucru“, cu care cuvinte păși înainte.

Artista în violină, d-șora Irène de Brennerberg, care și-a făcut deja un frumos renume aici în orașul său natal, cu ocaziunea concertelor ce le-a dat anii trecuți, se află de câteva săptămâni erăși între noi. Am avut plăcerea a asista la o probă musicală în sala otelului „Europa“, în care d-șora de Brennerberg a executat mai multe piese acompaniată fiind de orchestra muzicii orașenești și am admirat din nou siguranța și virtuozitatea d-sale.

D-șora de Brennerberg a dat, în primăvera și vera anului acestuia, mai multe concerte în străinătate, și mai ales în Paris a reportat cele mai frumoase succese. Deja cel dintâi concert, ce l'a dat acolo, a reușit escelent. Avem înainte ziarul „L'Estafette“ din Paris, care în numărul său dela 15 Mai 1891 scrie despre acest concert între altele:

„O jună violinistă, d-șora Irène de Brennerberg, a dat Marți sera cel dintâi concert al său în sala societății de geografă. Debutul ei a fost cel mai fericit și publicul parisiens i-a făcut o călduroasă ovațiune. D-șora de Brennerberg posedă deja toate calitățile, ce fac pe artiștii mari: o remarcabilă siguranță în degete, o frasă musicală foarte corectă, și o virtuozitate destul de completă pentru a-i permite să treacă cu ușurință peste cele mai mari greutăți. Succesul ei a fost mare și numărul ei auditori nu s'au scumput nici-decum în manifestarea entuziasmului lor.“

Felicităm pe juna artistă pentru asemenea succese și ne pare rău că, precum am aflat, e decisă a nu da în anul acesta nici un concert în Brașov. Ni-se spune însă, că peste două săptămâni d-șora de Brennerberg voiesce să dea un concert pentru prima oară în București în sala noului Ateneu. Ii dorim numai același succes, ce l'a avut la prima sa debutare în Paris.

Românii din Bocea la Timișoara. „Luminătorul“ scrie, că la 10 Septembrie Românii din Bocea și din împrejurime, aproape la 900 de persoane, au mers la Timișoara cu tren separat și cu muzica proprie de au vizitat expoziția de acolo sub conducerea d-lor Blajovan, Panaiot, Dr. Borlovan, Dr. Oprea, A Diacon, Maxim Popoviciu și I. Velovan. Frumosul port național a atras atențiunea tuturor. După ameză tinerimea a ju-

cat, er corul a cântat. Sera la 9 ore toți s'au întors acasă.

Lipsă de bancnote de stat. Actualmente domnesce o mare lipsă în banii de hârtie și în deosebi în cei de 1 fl. Ministrul comun de finanțe, în unire cu ministrul de finanțe austriac și unguresc, a hotărît ca în anul viitor să emită nouă bancnote de stat și adică: 59 milioane bancnote de câte un fl., 14,5 milioane de câte cinci, și un milion de câte 50 fl. Cheltuețele de restaurare se urocă la suma de 762,800 fl. din care Ungaria va avé să suporte suma de 228,140 fl.

Mersul trenurilor pe căile ferate r. u. de stat se va schimba dela 1 Octomvre n. o., intrând în vigoare noul plan de călătorie stabilit pentru sezonul de iernă. Trenurile nu vor mai circula după orologiul din Budapesta, ca până acum, ci după timpul unitar stabilit pentru întregă Europa centrală. Acest timp variază 16 min. de timpul indicat prin orologiul din Budapesta, întru cât adică orologiul din Budapesta umblă cu 16 min. mai înainte. Cu 1 Octomvre așa-dără toate orolagele de pe la gările căilor ferate unguresce se vor muta cu 16 minute mai târziu. De-odată cu alte schimbări, ce se vor face în mersul trenurilor pe căile ferate de stat, se vor face dela 1 Octomvre schimbări și în mersul trenurilor pe calea ferată Brașov-Zărnești. Anume în locul trenului, ce pleacă dela Brașov la 4 ore 55 minute p. m. și ajunge la Zărnești la 9 ore 43 minute sera, se va pune în circulațiune un nou tren mixt, care va pleca din Brașov la 2 ore 58 minute p. m. și va ajunge la Zărnești la 4 ore 39 minute; er dela Zărnești va pleca la 5 ore 20 minute p. m. și va ajunge la Brașov la 6 ore 44 minute sera.

Din comitatul S. Doboca ni-se scrie, că petrecerea ce s'a dat în vara acesta la Beleanu, deodată cu adunarea generală a despărțământului XX al Asociațiunii, a fost de astă-dată mai puțin cercetată ca în anii trecuți. Cu toate acestea petrecerea a fost animată; jocurile mari s'au jucat decâte 35—40 părchi. În costum național s'au prezentat d-nele: Otilia Negruț, din Beleanu; Raveca Hermanu, protopopă în Deșu; Ana Diugan, Flóra Șvageu și Teresia Morariu din Beleanu. Apoi d-rele: Laura V. Mureșianu din Deșu; Emilia Olteanu din C.-Cristur; Flóra Diugan, din Beleanu, Susana Siciureanu din Măgeșuș, Paraschiva Popu din Cociu și Maria Goron din S.-Odorheiu. Venitul, destinat pentru biserica și școla română din Beleanu, a fost de 83 fl. 20 cruceri.

lor Sloveni din toate părțile, li-o arată cu deplină mulțumire și mândrie, dovădind în același timp prea lămurit, că poporul ceh, dat odinioară uitării și disconsiderat, nu numai că trăiesce și astăzi și se luptă cu bărbăție pentru drepturile sale politice, ci mai e pe lângă acesta în privința culturală și atât de înaintat, încât cu drept cuvânt se poate pune pe o treptă cu celelalte popore culturale ale Europei.

Foile jidano-germane și maghiare manifestă intenționat o tăcere nefastă față de expoziția, căci ea și lor li este bână n ochi, apoi după ce noi, durere, nu stăm aproape nici într-o legătură nemijlocită cu frații noștri Sloveni din occident, ci aproape toate informațiile noastre despre dâșii le cârpim din aceste foi, — e prea natural, că și foile noastre scriu foarte slab despre această expoziție, așa, că lumea noastră numai foarte puțin aude de ea. Acesta e fără îndoială un mare defect și neajuns al nostru, din care cauză nu pot recomanda îndeajuns tuturor căroră li dă mâna, să meargă la Praga la expoziția jubilară,

și sunt convins, că timpul ce-l va fi petrecut acolo, îi va fi cel mai simpatic suvenir din viață.

Nu mi este intențiunea a descrie pe larg și cu de amăruntul această expoziție, căci nu am nici răgaz, și nici datele speciale trebuincioase, ci voi numai să aruncu o privire fugitivă peste dâșă, ca să vedeți cât de strălucită și de imponentă este ea.

Intrăga expoziție este împărțită în 27 de grupuri după diferite specialități, care reprezintă un tablou complet al tuturor produselor regatului Boemiei, și fiă-care grup cuprinde în sine un întreg complet. Aici își sunt reprezentate toate ramurile de agricultură, viticultură, silvicultură, montanistică și toate speciile de măestrie și industrie, care — precum se știe — în Boemia au ajuns la o dezvoltare foarte însemnată; aici își sunt mai departe reprezentate toate ramurile de știință și de artă, de igienă, salubritate și toate instituțiile social-politice din țară. Toate acestea se prezintă în 12 clădiri publice și 110 diferite pavilione private, care de oare mai

frumose, încât chiar numai aspectul lor exterior mulțumesc ochii privitorilor, atestând ce frumos și admirabil trebuie să fie cuprinsul lor interior.

Dintre toate, cea mai mare și cea mai frumoasă, cea mai strălucită și cea mai imponentă clădire este *palatul industrial* numit și *palatul central*, pe care l'a asortat exclusiv numai măiestrii și artiștii cehi și în care s'au espus tot ce e mai frumos, mai ales și mai escelent, așa încât chiar și numai de dragul acestuia merită să meargă omul la expoziție.

În jurul acestui palat central sunt grupate de toate părțile diferite palate și pavilione mai mari și mai mici, dintre care amintim clădirea pentru *expoziția de artă*, unde sunt espuse tablourile și sculpturile artiștilor cehi din timpurile dela anul 1791 până la anul 1891, asădără din timpul dela expoziția cea d'ânteu și până la expoziția jubilară. În clădirea acesta se oglindeză mai bine și mai strălucit dezvoltarea și progresul în artă, făcut de poporul ceh în acest o sută de ani din urmă. De

cealaltă parte lângă această clădire se ridică o altă clădire pentru așa numita *expoziția retrospectivă*, în care sunt reprezentate toate ramurile vieții culturale ale poporului ceh, din vremile cele mai vechi și până la sfârșitul veacului al optu-spre-decelea; și cine doresce să studieze și să cunoască din pertea acesta poporul ceh, poate aici să-și implinescă pe deplin dorința.

În pavilionul orașului Praga, ce se ridică în apropierea celui central, sunt reprezentate toate instituțiile publice, ce există în Praga, er din cele două planuri mari ale orașului Praga și împrejurimii sale, ce stau unul lângă altul, vedem, ce înfățișare avea Praga în anul 1791 și ce înfățișare are astăzi după 100 de ani, încât nu putem admira în destul dezvoltarea și progresul colosal, ce l'a desfășurat capitala regatului Boemiei în acest 100 de ani din urmă, ca și carele puține orașe vechi ale Europei mai pot arăta. Nu departe de pavilionul acesta întipinăm o *casă cehă dela sate*, care e și din afară și din lăuntru bine nimerită, și înțruga ei con-

Monumentul rusesc la Dunăre. Lângă Ismail, aproape de Dunăre s'a ridicat un monument în memoria trecerii Rușilor în anul 1828. Monumentul constă dintr'un obelisc cu inscripțiunea în litere de aur: „Aici trecu în 27 Mai 1828 împăratul Nicolae I Dunărea, și arată armatelor sale drumul către gloriă și biruință.“

Dela d-lu Eugen Brote primi-răm următoarea scrisore caracte-ristică:

Reșinari, 23 Septembrie n. 1891.

Onorabilă redacțiune!

Cetind astăzi seria de articoli pu-blicați în „Gazeta Transilvaniei“ sub tit-lul „A doua fază a campaniei țiariste“ vă rog în interesul adevărului să bine-voiți a da loc următoarelor puține și-riuri:

E inexact, că, fiă în comitetul par-tidului național român, fiă la altă loc, eu aș fi recunoscut de neintemeiate învinuirile ridicate în presă contra d-lui Babeș*).

Nu corespunde cu adevărul când se susține, că în comitetul partidului național român eu n'aș fi reflectat la situația politică produsă prin atitudinea d-lui Babeș și n'aș fi reclamat în de-osebi lămurirea acelei situații**).

La toate celelalte câte se cuprind în aceea serie de articoli și privesc per-sona mea țin a nu reflecta. Causa nō-ștră națională n'are să fiă promovată prin o polemă asupra unor vederi și apre-țieri cu totul individuale și neinte-meiate.

Cu totă stima
Eugen Brote.

D-lu Eugen Brote vorbește aici, cum se vede, ca din Olimp, nevoind să stea de vorbă cu noi muritorii din sinul partidului. Pentru d-sa sunt bagateluri cele slevate de noi în apărarea soli-darității naționale și a disciplinei nōstre de partid, de aceea „nu ține a reflecta la ele.“

Se mărginesc numai a declara, în termii cei mai vagi, afirmările nōstre de inexacte, necorespun-dătoare adevărului și neintemeiate.

Dér pentru ce sunt inexacte, necorespun-dătoare și neintemeiate? Și pe care fapte pozitive se basază pretinsa rectificare a d-lui Eugen Brote „în interesul adevărului?“

La acesta d-sa nu ține a re-reflecta!

Dacă este așa nu voim să-i

*) Dér aș votat punctul I al concludu-lui comitetului privitor la „informațiunile neexacte!“

**) Dér n'aș cerut lămuriri d-lui Babeșul.
— Red. —

mai conturbăm liniștea olimpică, ci trecem simplu la ordinea țilei asupra „puținelor șiruri“ ce ni-le adresază, constatând, că aceste necum se potă răsturna dovețile faptice, ce le-am adus noi în articolii nōștri contra procederei d-sale, dér încă le confirmă.

Rămâne acum ca comitetul însuși să-și tragă socotela cu d. Eugen Brote, care, cum vedem, persistă în direcțiunea falsă și stricăcioasă ce a luat-o.

Excursiunea maghiară la Agram.

Diarul „N. P. Journal“ primesce o telegramă din Agram cu data de 26 Septembrie despre sosirea oșpeților Un-guri la esposițiunea de acolo. Din această telegramă estragem următoarele:

Se poate constata dela început, că publicul din Agram, cu excepțiunea persōnelor oficiale, nu numai că nu a eșită ziua întrăgă din marginile unei reci politețe, dér nici nu s'a ocupat de loc despre sosirea oșpeților unguri. Dispoșițiunea poporului din Agram se pare că a fost influențată de articolele de fond ale foilor locale de aici, cari cu privire la sosirea oșpeților maghiari, au păstrat cea mai strictă rezervă. Cum au fost primiți — exclamă correspon-dentul numitei foi — acum de curând Dalmatinii!

Când a sosit în gara dela Agram trenul separat, ce aducea pe oșpeții unguri, numărul persōnelor, ce apăruseră la gară pentru primire, abia era mai mare de 24 persōne, — numărul oșpe-ților unguri sosiți în Agram, și chiar și publicul acesta era recrutat din colonia ungară din Agram. Se înțelege de sine, că sub asemenea împrejurări nu a putut fi vorba despre strigăte frenetice de „Jivio“ și „Eljen.“

Oșpeții unguri după aceea se urcară în echipagiuri și luară drumul către oraș, care într'aceea însă nu-și perduse caracterul său de tōte țilele, căci omenii, ce se aflau pe strade, nu salutară cu strigăte entusiaste, după cum se așteptau oșpeții unguri. Abia câteva dame și domni din societatea maghiară îi salutară cu un modest și sficios „Eljen a Ma-gyarok.“

Poporațiunea din Agram a ignorat pe oșpeții unguri. Aceștia plecară în corpore, ca să viziteze esposițiunea, dér nici aici nu-i întâmpină nici un entu-siasm.

La banchetul, ce s'a dat în resta-urantul esposițiunei au luat parte mai multe persōne, între cari și deputatul Czernkovic. Primarul orașului, Amrus și vice-primarul Stankovici au rămasă acasă. Banchetul a decurs monoton și în linisce. Nici un toast nu s'a ținut. Viu comentată a fost, atât din

partea Croaților, cât și a Ungurilor, absența banului Croației, care petrece la moșia sa Hedervar. Foile opoșiionale de acolo scriu cu ironie despre acesta. S'era s'a dat un concert, la care însă cân-tăreții au cântat numai cântece croate patriotice.

— Inoc o decepțiune amară pen-tru „patrioții“ patentați, cari se desfă-tau în visurile delicioase ale unei înfrățiri cu Croații!

Literatură.

„Apărătorul sănătății“, diart ilus-trat de medicină și igienă populară. Apare de două ori pe lună în Bucuresci (Strd. Scaunele 20), sub direcțiunea d-lui Dr. N. Manolescu, profesor de oftalogie la univ. din Bucuresci, cu concursul d-lor: Dr. Sergiu, Dr. Istrati, Dr. Boicescu, Dr. V. Babeș, Dr. Bianu, Dr. Apostoleanu și Dr. Munteanu. Anul I, Nr. 10. Cuprinsul: Hereditate seu moș-tenire. — Originea omului pe pământ și rasele lui. — Un câne turbat pe stra-dele capitalei. — Pojarul. — Pétra Iadu-lui. — Omul față cu maimuțele supe-riore. — Brânca. — Ban pe Rân. — Bé-tura sâtenului; Rachiul. — Spitalul „Caritatea publică“ din stațiunea bal-neară Lacul-Sărat; Proces verbal; Societatea „Caritatea publică“, din stațiunea balneară „Lacul-Sărat“; Com-punerea Societății; Administrarea Societății; Fondul Societății; Alegerea Co-mitetului; Dispoșițiuni generale.

Telegramele „Gaz. Trans.“

(Serviciul biroului de cor. din Pesta).

Berlin, 27 Septembrie. Diarul „Kreuzzeitung“ declara de urgență necesitatea, ca tripla alianță să se înțeleagă cu România, că ore pote să-i garanteze posesiunea actuală a României, căci la casu contra-riu România va merge cu Rusia.

Isabereny, 16 Septembrie. Ap-ponyi accentuă în darea sa de semă înaintea alegătorilor săi, că el va combate cu tōte mij-locele parlamentare direcțiunea, care ar voi să îndrepteze defec-tele conducerii politice actuale prin mărginirea libertății cuvântului. Intr'un discurs mai lung atacă forte aspru procederea lui Szapary, crede, că guvernul n'a procedat cu cuget curat, nici la presen-tarea proiectului de reformă, nici mai târziu. Vorbitorii partidei sale au susținut proiectul defectuos al guvernului și interesul prin-cipiului și au încercat tōte spre a executa de fapt reforma pe te-meiul lui.

Nu pote nega, că o parte a par-tidei guvernului a servit cinstitit interesul reformei, dér partida, care a fost dată la un regim personal și sacrificat reforma

pentru considerațiuni mici și per-sonale, ér proiectul primit de dietă a compromis opera re-formei, pentru că a voit să in-articuleze în legi o idee, care astăzi și încă mult timp va sta în contradicere cu împrejurările faptice.

Apponyi speră, că va renoi érași legătura de arme cu stânga estremă, cu tōtă deosebirea prin-cipiară dintre acesta și opoșiia moderată, căci el nu vede nici pactul din 1867, nici opera re-formei amenințată, de contrari principii. Amenințati sunt a-ceia, cari au compromisat și pac-tul și opera reformei. Mai mult ca ori și când el are încredere în viitor. Nisuița sa de că-petenia nu e de a fi timp mai scurt séu mai îndelungat ministru, ci de a fi bărbat de stat, cum trebuie să fiă un bărbat de stat maghiar.

DIVERSE.

Câți omeni sunt în lume? După statistica cea din urmă, în tōtă lumea sunt 1554.8 milioane omeni. Deci cadu pe un kilometru pătrat 12. Dintre acestia în Europa 352.2 milioane, Asia 860.3 milioane, Africa 106.1, America 124.5 milioane, Polinesia 5.3 milioane și la Polul-Nord 80 mii locuitori.

Strat de spumă. În partea nordică a Noului Mexico s'au aflat mari straturi de spumă de mare. Cu un firez comun s'a tăiat o bucată din acestă spumă, lungă de 5 urme, lată de 3 urme și grosă de 8 polioari. Bucata acesta s'a trimis la Viena și la Berlin, unde a fost stu-diată din partea unor specialiști, cari au declarat, că în adevăr, ea este spumă de mare veritabilă. În părțile mai adânci ale stratului spuma este încă și mai fină, deorece acolo n'a fost așa multă espusă ploilor și tempeștăilor. În Statele-unite acesta este primul strat de spumă de mare, ce s'a aflat până acum. Nu de mult s'a găsit totu în acest loc material pentru construirea statuelor, care astăzi se transportă în Chicago în masse forte mari.

Cursul pieței Brașov.

din 28 Septembrie st. n. 1891.

Sanctiune românești	Cump.	Vând.
Argint românesc	9.26	9.25
Napoleon-d'or	9.27	9.31
Lire turcesc	10.50	10.55
Imperial	9.50	9.55
Albini	5.40	5.45
Teris. fonc. „Albina“ 6%	101.—	—
„Ruble rusești“ 5%	99.50	100.—
Mărc germane	123.—	124.—
	57.80	57.70

Discontul 6—8% pe an.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.
Redactor responsabil interinal: Gregorlu Maior.

strucțiune și arangementu e în tocmai ca acela al caselor poporului ceu dela sate, așa, că aici vedem întregu modul lor de viață. Casa acesta e unul dintre cele mai interesante obiecte din esposiția și nu numai că toți străinii o viziteza, dér însiși Cehii bucuroși își petrecu într'ensa.
(„Branik“). (Va urma).

PILLONE.

Novelă, de G. Bergsøe, tradusă de Ucu Paolo.

„Cuprins de spaimă, oăci pe cana-pea și la început nu-mi putui aduna ide-ile. Urechile mi vîșiau, pare-că audiam voci și strigăte îndepărtate, ca și când ar veni din fundul unei prăpăștii. Mi părea, că simțu mirosul de fum și în-spăimântat trăsării și într'o clipă fui lângă ușă — era închisă, lăcătul o ținea pe din afară pironită țapăn!“

„Fără să mă gândesc, mă repezii la ferestră și acățându-mă de ramurile de iederă mă coborii în grădină și în momentul acela audii în vie pașii gen-darmilor, ce se apropiau.
„Alergai în frunzișul de portocali,

din care ducea o potecă îngustă în gră-dina laterală și făcend un înconjur, ajunsei nezărit érași la Cocumella.

„Aici totul era în cea mai mare iritare. Patrule urmau după patrule, ome-ni jumătate îmbracați alergau încōce și n'colo și bătrânul portar, cuprins de spaimă, abia mă recunosc, când îl a-grăii. Ajunsei în odaia mea într'o dis-poșiția de spirit greu de descris. Ae-rul îmi părea prea greu în odaia, des-chisei ferestra. Ce spectacol!“

„Via bêjbaia de Bersaglieri și de gendarmi, cari alergau de colo până colo, într'o fugă sêlbatică. Privii spre vila ruinată, a cărei spaimă nici-odată nu o void uita. Ea zăcea acolo ca și cum înainte ou ferestrel ei zăvorite, ou acoperitul ei pieșit și cu uriole ei originale. Dér din acestea eșia un fum des și negru, scantei roșietice cădeau când ică când coala, lucind ca nisce lumini rêtăcitoare pe acoperiș, pe când în odă lumina devenea din ce în ce mai intensivă.

„De-odată rêsună un bubuit pu-ternic. Partea de dinainte a acoperi-

șului cădu cu mare sgomot, și în in-tunerecul nopței se iviră flacări roșie-tice, a căror lumină se reflecta asupra ohiparoșilor celor negri, asupra pini-lor și statuelor de marmură dimpre-jurul fântanei săritore. Curend după aceea focul cuprinse și catul de jos și verdeța dimprejur și întreaga vilă se prefăcu într'un rug arđtor, de unde nu mai era nici o scăpare.

„Gendarmii și bersaglierii ședeau în grupe tăcute, ca nisce privitori obosiți, în grădina vilei. Inzadară sosiră pumpele cele grele din Sorrent în fuga mare; focul se întine din ce în ce mai mult, cuprinse turnul cel pătrat și cătră zorile țilei vila mōrtă correspundea numelui ei; un loc ars, pustiu, din care ventul mâna cel din urmă fum spre uscat.....

„În sêra țilei aceeaia întâmpinai pe drumul, ce duce la Sorrent, o procesi-une curiosă. Pe un catafalou acoperit cu pânză de mătasă, ai cărui draperii de aur scanteiau la lumina faclilor de cêră ce-lu încunjurau, zăcea cadavrul unei fete tinere. Mânile ei palide

erau încruciate pe pept. Un păr bogat roșu-auriu îi încunjura fața, pe care atât de bine o cunoseam și care încă chiar mōrtă nu-și perduse espre-siunea mândră regescă. Preoți, călugări și coriști, cari se rugau, urmau catafal-cul ou crucile și cu apa sfințită în mână.

„Era Filomela, mirésa lui Pillone! O află înaintea icōnei sfântului din galeria cea veche de pētră, avend în pumnalul lui Pillone în peptul ei sângerat.“

„Tăcut urma procesiunea funebră, la care se mai adăugau spectatorii de prin casele și vile de pe lângă drum. Procesiunea trecu mai departe pe drum la lumina faclilor de ceară, între rugă-ciunile preoților și ale călugărilor și între plânsetele și blêstemele mulțimei poporului. Trecu și mai departe pe puntea cea vechiă, unde strălucea icōna sfintei Feciore împodobită cu flori, peste piața plină de omeni, până se opri lângă biserică mică, de unde rêsunau tonurile organelor.

(Va urma.)

Nr. 350-1891

3-1

CONCURSŪ.

Devenindŭ vacante următorele stipendii, si anume:

1. Unŭ stipendiu de 60 fl. v. a. pe anŭ din fundaŭiunea „Marinovicŭ” pentru studenŭi de gimnasiu respective școlă reală de aceeași categorie.

2. Unŭ stipendiu de 20 fl. v. a. pe anŭ din fundaŭiunea „E. D. Bașota”, menitŭ pentru gimnasiștŭi, cu preferinŭa celorŭ din munŭii apusenŭi, sŭu din fostulŭ districtŭ alŭ Năsŭdului.

3. Unŭ stipendiu de 50 fl. v. a. pe anŭ din fundaŭiunea „Dobăca”, destinatŭ pentru unŭ gimnasiștŭ născutŭ in fostulŭ comitatŭ alŭ „Dobăcei”.

4. Unŭ stipendiu de 40 fl. v. a. pe anŭ din fundaŭiunea „Radu M. Riuŕenu” pentru studenŭi la gimnasiu sŭu școlă reală. Mai departe fiindŭ vacantŭ:

5. Unŭ ajutorŭ de 25 fl. v. a. pe anŭ, menitŭ pentru unŭ tŭnerŭ românŭ, care voește a învăŭa sŭu învăŭa deja vre-o meseriă, dŕr mai cu sŕmă: rotăria, lemnăria (baldașia), făurăria, măsăria (tŕmplăria), cismăria, pălărieria, curelăria, șelăria, mașnăria agricolă.

Prin acŕsta se eșcrie concursŭ.

Cererile au a se înainta „Comitetului Asociaŭiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului românŭ” in Sibiu până la 15 Octomvre st. n. 1891.

Cererile întrate mai târziu nu se vorŭ considera.

Aspiranŭii la vre-unulŭ din stipendiile amintite sub pt. 1-4 au sŕ aeludă la suplicile lorŭ:

a) Carte de botezŭ in originalŭ sŭu in copŭ legalisată.

b) Testimoniu școlasticŭ de pe semestrulŭ II alŭ anului școl.: 1890/91.

c) Atestatŭ de frecuentare dela direcŭiunea institutului, in care cercetŕză școlă de presentŭ.

d) Atestatŭ de paupertate sŕu de orfanŭ, dŕcă concurentulŭ e orfanŭ.

Suplicanŭii la ajutorulŭ amintitŭ sub pt. 5 au sŕ presente următorele documente:

a) Atestatŭ de botezŭ in orig. sŭu in copŭ legalisată.

b) Testimoniu școlasticŭ de celŭ puținŭ 4 clase elementare.

c) Contractulŭ încheiatŭ cu măiestrulŭ conformŭ ș-lui 61 alŭ legii industriale (Art. de lege XVII din 1884) in originalŭ sŭu in copŭ legalisată și o adeverinŭă dela măestru despre succesulŭ cu care lucră.

d) Atestatŭ de moralitate dela autoritatea competentă locală.

e) Adeverinŭă dela părinŭi sŭu tutorŭi, că suntŭ decŭși a lăsa pe fiii sŭu pupulii lorŭ la învăŭătură până se vorŭ perfecŭiona pe deplinŭ.

Sibiu, 18 Septemvre 1891.

Pentru comitetulŭ Asociaŭiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului românŭ.

G. Bariŭiu, m. p. Dr. I. Crișianu, m. p. președ. secret. II.

Sz. 11914/1891.

1-1.

Hirdetmény.

Brassó vármegye törvényhatósága közigazgatási árva és gyámhatósági hivatalának 1892 évi költségvetési elöirányzata az állandó választmányának mai napon tartott ülésében hozott határozata folytán az 1886-évi XXI t. cz. 17 § a értelmében 15 napi közszemlére kitétetett, mely körülmény azon hazzáadással hozatik köztudomásra, hogy az a hivatalos órákban a vármegyei számvévősegnél bár ki által betekintheŭ.

Brassó 1891 szeptember hó 23 án.

Roll Gyulla, kir. tan. alispán.

O specialitate necomparabilă

între tŕte apele minerale alcalin-acide din monarhiă și strŕinătate este

apa minerală de „RÉPÁT”

care in urma compoziŭiunii pré fericite a părŭilorŭ sale minerale și a conŭinutului eștraordinarŭ in acid-carbonic se bucură de o valŕre medicinală fŕrte mare și de unŭ renume universalŭ neîntrecutŭ.

Apa minerală de „RÉPÁT” sŕ întrebunŭțeză ca medicamentŭ cu cele mai strălucite succese in contra conturbărilorŭ de mistuire, in contra stărilorŭ catarhalice a stomacului și a organelorŭ respirătore, in contra maladiilorŭ rinichilorŭ și a beșiceii etc., are unŭ efectŭ admirabilŭ la secreŭiunea udatului și este recunoscutŭ ca remediu solvatorŭ nepreŭiubilŭ.

Celŭ mai curatŭ și binefăcătorŭ productŭ naturalŭ.

Ca borvizŭ adecă beutŭ cu vinŭ.

nu se pŕte compara acŕstă apă eșcelentă cu nici o altă apă minerală a continentului.

Sampagnulŭ apelorŭ minerale.

Conformŭ ordonanŭei înaltului ministerŭ de interne No. 5891/VIII din anulŭ 1890, apa minerală de RÉPÁT” este supraveghiată ca apă medicinală după prescripŭiunile legilorŭ sanitare.

Veritabilitatea apei sŕ constată prin aceea, că dopulŭ sticlei tre-bue sŕ fiă însemnatŭ cu: „K.-Impér Répát”. Decŭ sŕ rŕgă a sŕ observa acŕsta spre evitarea falsificărilorŭ prin alte ape inferioare.

Apa minerală de „RÉPÁT” se găsește in calitate prospŕtă și veritabilă in depositulŭ subsemnatului; asemenea și in farmacii, in cele mai multe băcănii și in tŕte birturile mai notabile.

Cu tŕtă stima

Administraŭiunea isvorului Josef György,

Brașovŭ, Strada Michail Weiss (uliŭa poștei) No. 12.

662,50-8

Mersulŭ tren-urilorŭ

pe liniile orientale ale căii ferate de statŭ r. u. valabilŭ din 20 Iulie 1891.

Table with multiple columns showing train routes and schedules between Budapest, Brașov, Sibiu, and other locations. Includes sub-tables for various lines like Budapesta-Predealŭ, Brașovŭ-Tișeuș, etc.